EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

15. detsember 2009 *

Kohtuasjas C-284/05,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 15. juulil 2005 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: G. Wilms ja P. Aalto, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Soome Vabariik, esindajad: T. Pynnä, E. Bygglin, J. Heliskoski ja A. Guimaraes-Purokoski, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: soome.

keda toetab:

Taani Kuningriik, esindaja: J. Molde,

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: M. Lumma ja U. Forsthoff,

Kreeka Vabariik, esindajad: E.-M. Mamouna ja K. Boskovits, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

Itaalia Vabariik, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* G. De Bellis, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

Portugali Vabariik, esindaja: L. Inez Fernandes,

Rootsi Kuningriik, esindaja: A. Falk,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, E. Levits ja C. Toader, kohtunikud C. W. A. Timmermans, A. Borg Barthet (ettekandja), M. Ilešič, J. Malenovský ja U. Lõhmus,

kohtujurist: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 25. novembri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 10. veebruari 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Komisjon palub esitatud hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Soome Vabariik vabastas 1998–2002 aastal sõjavarustuse impordi tollimaksust, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad EÜ artiklist 26, nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1, ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „ühenduse tolliseadustik"), artiklist 20 ja seega ühisest tollitariifistikust, ja kuna nimetatud liikmesriik keeldus kõnealuse impordiga seotud omavahendeid arvutamast, kindlaks määramast ja komisjonile

kättesaadavaks tegemast ning keeldus maksmast viivitusintressi nende omavahendite komisjonile kättesaadavaks tegemata jätmise eest, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 29. mai 1989. aasta määruse (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse otsus 88/376/EMÜ, Euratom ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 155, lk 1), muudetud nõukogu 8. juuli 1996. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 1355/96 (EÜT L 175, lk 3, edaspidi „määrus nr 1552/89"), artiklitest 2 ja 9–11, ning kohustusi, mis tulenevad nõukogu 22. mai 2000. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000, millega rakendatakse ühenduste omavahendite süsteemi käsitlev otsus 94/728/EÜ, Euratom (EÜT L 130, lk 1; ELT eriväljaanne 01/03, lk 169), artiklitest 2 ja 9–11.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

2 Nii nõukogu 24. juuni 1988. aasta otsuse 88/376/EMÜ, Euratom ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 185, lk 24; ELT eriväljaanne 01/01, lk 176) kui ka 31. oktoobri 1994. aasta otsuse 94/728/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 293, lk 9) artikli 2 lõige 1 näeb ette:

„Järgmisi tulusid käsitatakse ühenduste eelarvesse kavandatud omavahenditena:

[…]

b) ühise tollitariifistiku maksumäärad ja muud tollimaksud, mille ühenduste institutsioonid on kolmandate riikidega kauplemise suhtes kehtestanud või kehtestavad, ning Euroopa Söe- ja Teraseühenduse asutamislepingus käsitletud toodete suhtes kehtestatud tollimaksud;

[…]”.

3 Ühenduse tolliseadustiku artikkel 20 sätestab:

„1. Tollivõla tekkimisel seaduse alusel tasumisele kuuluvad tollimaksud põhinevad Euroopa ühenduste tollitariifistikul.

[…]

3. Euroopa ühenduste tollitariifistiku moodustavad:

a) kauba koondnomenklatuur;

[…]

c) koondnomenklatuuris hõlmatud toodete suhtes tavaliselt kohaldatavad maksumäärad ja muud maksustamiselemendid:

– tollimaksud

[…]

d) tariifsed soodusmeetmed lepingutes, mis ühendus on sõlminud teatavate riikide või riikide rühmadega ja milles nähakse ette tariifne sooduskohtlemine;

e) tariifsed soodusmeetmed, mille ühendus on teatavate riikide, riikide rühmade või territooriumide suhtes ühepoolselt kehtestanud;

f) ühepoolsed peatamismeetmed, millega nähakse ette teatavatelt kaupadelt tasumisele kuuluvate imporditollimaksude vähendamine või nendest vabastamine;

g) muud tariifsed meetmed, mis on ette nähtud ühenduse muude õigusaktidega.

[…]".

4 Ühenduse tolliseadustiku artikli 217 lõige 1 sätestab:

„Iga tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa, edaspidi „tollimaksu summa", arvutab toll niipea, kui on saanud vajalikud andmed, ja märgib selle arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale (arvestuskanne)

[…]".

5 Euroopa Liidu Nõukogu on ühenduse omavahendite komisjonile kättesaadavaks tegemiseks võtnud vastu määruse nr 1552/89, mis kuulus kohaldamisele käesolevas kohtuasjas käsitletaval ajavahemikul kuni 30. maini 2000. See määrus on asendatud määrusega nr 1150/2000, millega kodifitseeriti määrus nr 1552/89 ilma selle sisu muutmata; uus määrus kehtib alates 31. maist 2000.

6 Määruse nr 1552/89 artikkel 2 sätestab:

„1. Käesoleva määruse kohaldamisel määratakse otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud ühenduse omavahendite maks kindlaks niipea, kui liikmesriigi pädev talitus on võlgnikule teatanud tasumisele kuuluva summa.

1a. Lõikes 1 märgitud kindlaksmääramise kuupäev on tollieeskirjades ettenähtud arvestusregistrisse kandmise kuupäev.

[…]”.

7 Nimetatud määruse artikli 9 lõige 1 sätestab:

„Iga liikmesriik kannab omavahendid artiklis 10 ettenähtud korras kontole, mis avatakse komisjoni nimel liikmesriigi riigikassas või liikmesriigi määratud asutuses.

See konto on tasuta.”

8 Selle määruse artikli 10 lõige 1 näeb ette:

„Pärast 10% mahaarvamist sissenõudmiskuludeks otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõikes 3 ettenähtud korras tehakse kanne selle otsuse artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud omavahendite kohta hiljemalt maksu artiklis 2 ettenähtud korras kindlaksmääramise kuule järgneva teise kuu 19. kuupäevale järgneval esimesel tööpäeval.

[…]”.

9 Määruse nr 1552/89 artikkel 11 sätestab:

„Asjaomased liikmesriigid peavad kõikide viivituste eest ülekannete tegemisel artikli 9 lõikes 1 märgitud kontole maksma intressi liikmesriigi rahaturul lühiajaliste finantstehingute maksetähtpäeval kehtiva intressimäära alusel, mida on tõstetud kahe protsendi võrra. Intressimäärale lisandub 0,25 protsenti iga viivitatud kuu kohta. Suurendatud määra kohaldatakse kogu viivitusaja suhtes."

10 Määruse nr 1150/2000 artikkel 22 näeb ette:

„Määrus (EMÜ, Euratom) nr 1552/89 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kõnealusele määrusele tõlgendatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse vastavalt käesoleva määruse lisa A osas esitatud vastavustabelile."

11 Seega, kui mitte arvestada asjaolu, et määrustes nr 1552/89 ja nr 1150/2000 viidatakse vastavalt otsusetele 88/376 ja 94/728, on nende määruste artiklid 2 ja 9–11 sisuliselt identsed.

12 Määruse nr 1150/2000 artikli 10 lõikes 1 ette nähtud 10% suurust sissenõudmiskulude määra suurendati nõukogu 29. septembri 2000. aasta otsusega 2000/597/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 253, lk 42; ELT eriväljaanne 01/03, lk 200) 25%-ni.

13 Selle otsuse põhjenduses 1 on öeldud:

„24. ja 25. märtsil 1999. aastal Berliinis toimunud kohtumisel jõudis Euroopa Ülemkogu muu hulgas järeldusele, et ühenduste omavahendite süsteem peaks olema õiglane, läbipaistev, tasuv ja lihtne ning põhinema kriteeriumidel, mis parimal viisil väljendavad iga liikmesriigi suutlikkust anda oma panus sellesse süsteemi."

14 Nõukogu 21. jaanuari 2003. aasta määruse (EÜ) nr 150/2003 millega peatatakse teatavate relvade ja muu sõjaväevarustuse imporditollimaksud (EÜT L 25, lk 1; ELT eriväljaanne 02/13, lk 15), mis on vastu võetud EÜ artikli 26 alusel, põhjenduses 5 on öeldud:

„Et võtta arvesse liikmesriikide sõjasaladuse kaitset, tuleks tollimaksu peatamiseks sätestada spetsiaalsed haldusmenetlused. Selle liikmesriigi pädeva asutuse poolt väljaantud tõend (mida võiks kasutada ka ühenduse tolliseadustiku poolt nõutava tollideklaratsioonina), kelle relvajõududele relvad ja sõjaväevarustus on ette nähtud, oleks piisavaks tagatiseks nende tingimuste täitmisele. Deklaratsioon tuleks vormistada tõendina. On asjakohane määrata kindlaks selliste tõendite vorm ja lubada deklaratsiooni esitamisel ka andmetöötlusmeetodite kasutamist."

15 Selle määruse artikkel 1 näeb ette:

„Käesolev määrus sätestab kokkuleppelise imporditollimaksude peatamise tingimused teatavatele relvadele ja sõjaväevarustusele, mida impordivad kolmandatest riikidest liikmesriikide sõjalise riigikaitse eest vastutavad asutused või tehakse seda nende nimel."

16 Nimetatud määruse artikli 3 lõige 2 sätestab:

„Olenemata lõikest 1, võib tõendi ja imporditavad kaubad sõjasaladuse tõttu esitada mõnele muule liikmesriigi poolt selleks eesmärgiks määratud asutusele. Sel juhul saadab tõendit väljastav pädev asutus enne iga aasta 31. jaanuari ja 31. juulit oma liikmesriigi tollile kokkuvõtva aruande sellise impordi kohta. Aruanne hõlmab vahetult aruande esitamise kuule eelnenud 6-kuulist ajavahemikku. Selles on tõendite number ja väljaandmise kuupäev, importimise kuupäev ja tõendi alusel imporditud toodete koguväärtus ja brutokaal."

17 Määruse nr 150/2003 artikkel 8 näeb ette, et seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2003.

Kohtueelne menetlus

18 Komisjon algatas 2001. aastal Soome Vabariigi vastu esimese menetluse seoses sõjavarustuse imporditollimaksuvaba impordiga. Komisjon lõpetas nimetatud menetluse 2003. aastal, mil ta algatas nimetatud liikmesriigi vastu käesoleva kohtuvaidluse aluseks oleva menetluse.

19 Komisjon nõudis 15. oktoobri 2003. aasta märgukirjas, et Soome Vabariik teeks vajalikud arvutused, et määrata kindlaks 1998–2002 eelarveaastal toimunud sõjavarustuse tollimaksuvaba impordiga seoses ühendusele ülekandmata jäänud oma-

vahendid, teha need vahendid komisjonile kättesaadavaks ja tasuda määruse nr 1150/2000 artiklist 11 kohaselt viivitusintress.

20 Soome Vabariik leidis 11. detsembri 2003. aasta kirjas, et tulenevalt tema erilisest olukorrast oli tal õigus EÜ artikli 296 lõike 1 punkti b alusel ühisest tollitariifistikust kõrvale kalduda, kuna tegemist oli niisuguse varustuse impordiga, mis on mõeldud spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks, ja seda oma oluliste julgeolekuhuvide kaitse eesmärgil.

21 Olles Soome Vabariigi vastusega tutvunud, saatis komisjon mainitud liikmesriigile 7. juulil 2004 põhjendatud arvamuse, milles ta tegi sellele liikmesriigile ettepaneku võtta kahe kuu jooksul põhjendatud arvamuse kättesaamisest selle täitmiseks vajalikke meetmeid. Liikmesriik vastas sellele põhjendatud arvamusele 2. septembril 2004, korrates ja täpsustades varem esitatud seisukohti.

22 Kuna komisjon asus Soome Vabariigi poolt esitatud andmete põhjal seisukohale, et kõnesolev liikmesriik ei ole põhjendatud arvamust järginud, esitas ta hagi käesoleva menetluse algatamiseks.

23 Euroopa Kohtu president andis 13. septembri 2007. aasta määrusega Taani Kuningriigile, Saksamaa Liitvabariigile, Kreeka Vabariigile, Itaalia Vabariigile, Portugali Vabariigile ja Rootsi Kuningriigile loa astuda menetlusse Soome Vabariigi nõuete toetuseks.

Hagi

Poolte argumendid

24 Komisjon väidab, et kuna tollimaksuga maksustamine ei ohusta Soome Vabariigi olulisi julgeolekuhuve, siis on see liikmesriik ekslikult tuginenud asjaomaselt impordilt tasutava tollimaksu ülekandmisest keeldumisel EÜ artiklile 296.

25 Komisjoni hinnangul on väär Soome Vabariigi mõttekäik, mille kohaselt ei saa liikmesriik edastada komisjonile teavet, mis puudutab sõjavarustuse importi ja seega liikmesriigi julgeolekut, ning et sellest tulenevalt ei ole ta kohustatud komisjonile kõnesolevat tollimaksu üle kandma.

26 Komisjon leiab, et norme, mis näevad ette kõrvalekaldumisi või erandeid, nagu seda on eeskätt EÜ artikkel 296, tuleb tõlgendada kitsalt. Seega, kui asjassepuutuv liikmesriik, kes väidab, et see artikkel kuulub kohaldamisele, soovib kalduda kõrvale ühenduse tolliseadustiku artiklist 20, kus on ära toodud EÜ artiklis 26 sätestatud tollimaksuga maksustamise üldpõhimõte, peab ta tõendama, et on täitnud kõik EÜ artiklis 296 ette nähtud tingimused.

27 Ühtlasi on komisjon seisukohal, et ainult see asjaolu, et kaubad on ära toodud nõukogu 15. aprilli 1958. aasta otsuses 255/58 kehtestatud loetelus, millega määratakse kindlaks kaubad, mille suhtes võib EÜ artikli 296 lõike 1 punkt b kohaldamisele kuuluda, ei ole piisav, et tagada selle sätte kohaldatavust, kuna selles sättes on ette nähtud, et täidetud peavad olema kõik selles mainitud tingimused.

28 Komisjon väidab, et järelikult peab Soome Vabariik konkreetselt ja üksikasjalikult tõendama, et käesolevas kohtuasjas käsitletava impordi maksustamine tollimaksuga ähvardab tema olulisi julgeolekuhuve.

29 Selles küsimuses leiab komisjon, et talle ei ole esitatud üksikasjalikku vastust, mis tõendaks võimalikult suures ulatuses täpsetele arvudele tuginedes, et kui Soome Vabariik oleks kohaldanud kõnealuse impordi suhtes ühenduse tollieeskirjades ettenähtud tollimaksu, ei olnuks tal võimalik kaitsta oma olulisi julgeolekuhuve. Seda ei tõenda rahvusvahelistes lepingutes sisalduvad konfidentsiaalsusklauslid ega kõnealuse liikmesriigi väide, mille kohaselt sõjasaladuse kaitse takistab ühenduse tollieeskirjade kohaldamist.

30 Komisjon kinnitab, et ei ole kordagi nõudnud konfidentsiaalsusklauslite rikkumist. Ta nõudis üksnes, et kõnesolev tollimaks nõutaks sisse ja tehtaks komisjonile kättesaadavaks. Komisjon leiab, et ühenduse õigusnormide kohaselt tagab tollimaksuga maksustamise kord töödeldavate andmete konfidentsiaalsuse. Lisaks peab Soome Vabariik tagama konfidentsiaalsuskohustuse järgimise ning ta ei saa tugineda julgeolekuhuvide kahjustamisele, väites et tema oma toll ei järginud ühenduse tolliseadustiku vastavaid eeskirju.

31 Komisjon märgib lisaks, et ükski ühenduse tollieeskirju järginud liikmesriik ei ole kaevanud selle üle, kuidas ühenduse institutsioonid on sõjavarustuse imporditollimaksu sissenõudmisega ja vastavate vahendite ühendusele ülekandmisega seotud teavet töödelnud.

32 Komisjon rõhutab selles osas, et kõnesolev Soome Vabariigis kehtiv tollimaksuvabastus tekitab ühenduse eelarvesse antava panuse seisukohalt liikmesriikide ebavõrdsuse.

33 Soome Vabariik leiab, et EÜ artikli 296 lõike 1 punktis b on liikmesriikidele antud laiaulatuslik kaalutlusõigus meetmete osas, mida nad võtavad riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmise eesmärgil ning mis puudutavad kaupa, mille suhtes kohaldatakse kõnesoleva sätte lõike 1 punkti b. Seega võimaldab EÜ artikli 296 lõike 1 punkt b liikmesriikidel kalduda EÜ artiklist 26 ja ühenduse tolliseadustikust kõrvale juhtudel, kui tegemist on niisuguse varustuse impordiga, mis on mõeldud spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks ja kui selle impordi eesmärk on kaitsta asjassepuutuva liikmesriigi olulisi julgeolekuhuve, võttes arvesse iga liikmesriigi erilist olukorda.

34 Soome Vabariik leiab, et EÜ artikkel 296 on üldkohaldatav ja see ei piirdu asutamislepingu teatavate sätetega. Nimetatud artikli alusel on seega võimalik teha erandeid EÜ artikli 26 kohaldamisel, mis on mõeldud ühenduse seadusandja jaoks õigusliku alusena tollieeskirjade vastuvõtmisel.

35 Soome Vabariik on seisukohal, et hinnata seda, mis meetmed on vajalikud tema oluliste julgeolekuhuvide kaitseks, saab ta ise, ja leiab, et enne kui Euroopa Kohus saab kontrollida, kas asjaomane liikmesriik on oma õigusi kuritarvitanud, peab nimetatud liikmesriik ise täpsustama oma olulised julgeolekuhuvid, millele ta tugineb, ja tõendama, et on võtnud asjaomased meetmed veendumuses, et need on kõnealuste huvide tagamiseks vajalikud.

36 Soome Vabariik väidab, et tal ei olnud kõnesoleva sõjavarustuse importimisel võimalik ühenduse tolliprotseduuri järgida, riskimata sellega, et tema julgeolekut puudutav oluline teave võinuks teatavaks saada kolmandale isikule. Soome Vabariik lisab, et selleks, et tagada kõrgtehnoloogilise sõjavarustuse turvaline tarne, pidi ta väga täpselt

järgima talle nimetatud varustuse müünud liikmesriikidega enne Soome Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemist sõlmitud lepingutes sisaldunud konfidentsiaalsuskokkuleppeid.

37 Konkreetselt tollimaksu tasumise osas leiab Soome Vabariik, et vajadus tugineda sõjavarustuse impordi korral EÜ artiklile 296 sõltub peamiselt asjaolust, kas asjaomases liikmesriigis on olemas teatavat tähtsust omav sõjatööstus, imporditava sõjavarustuse omadustest ja sellest, mil määral asjaomane liikmesriik nimetatud impordist sõltub. Seega peab oma oluliste julgeolekuhuvide kaitse tagama nimetatud liikmesriik ise ja määratlema selle, millistest asutamislepingu sätetest tuleb tal EÜ artikli 296 alusel kõrvale kalduda.

38 Soome Vabariik rõhutab, et loetelu sõjavarustusest, mille ta tollimaksust vabastas, ei ole ulatuslikum kui EÜ artikli 296 lõikes 2 sätestatud loetelu. Ta lisab, et määruse nr 150/2003 alusel on sellise sõjavarustuse import alates 1. jaanuarist 2003 tollimaksust vabastatud. Nimetatud kuupäevast alates on Soome Vabariigi julgeolekuhuvid imporditud sõjavarustuse osas kaitstud selle määrusega. Siiski jääb vajadus kaitsta enne seda kuupäeva imporditud kaupadega seotud andmeid. Soome Vabariik rõhutab, et tema huvid seoses imporditud sõjavarustusega olid detsembris 2002 ja jaanuaris 2003 samad.

39 Soome Vabariik väidab, et see, kui liikmesriik on vabastanud sõjavarustuse impordi tollimaksust EÜ artikli 296 alusel, ei tähenda ilmtingimata, et rikutud on usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet, mille kohaselt tuleb tagada eelarvekoormuse õiglane jaotamine liikmesriikide vahel.

40 Samuti on Soome Vabariik seisukohal, et käesolevas asjas ei ole EÜ artikkel 307 kohaldatav, kuna tema käitumine oli kooskõlas ühenduse õigusega ja eelkõige EÜ artikliga 296. Vastuseks komisjonile ja teise võimalusena väidab nimetatud liikmesriik siiski, et konfidentsiaalsusklausleid, mis sisaldusid lepingutes, mis sõlmiti enne tema

Euroopa Liiduga ühinemist, kuid mida täideti osaliselt ka pärast ühinemist, ei või kahtluse alla seada ega ümber hinnata ilma nende lepingute täitmist ja seega Soome Vabariigi julgeolekut ohtu seadmata.

41 Teise võimalusena taotleb Soome Vabariik seoses viivitusintressi tasumisega, et nimetatud intressi tuleks tasuda alles käesoleva otsuse väljakuulutamise kuupäevast, pidades silmas menetluse märkimisväärset pikkust ja asjaolu, et komisjon keeldus asumast läbirääkimistesse viivitusintressi tingimusliku tasumise üle.

Euroopa Kohtu hinnang

42 Ühenduse tolliseadustik näeb ette, et niisugune kolmandatest riikidest pärinev sõjaliseks otstarbeks mõeldud varustus – nagu käesoleval juhul käsitletu – maksustatakse imporditollimaksuga. Vaidlusaluste imporditehingute toimumise ajavahemiku, st ajavahemiku 1. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 2002 osas ei olnud seda tüüpi varustuse impordi otsest tollimaksust vabastamist ühenduse tollieeskirjades ette nähtud. Järelikult ei eksisteerinud selle ajavahemiku osas ka sõnaselget erandit, mis lubaks kõrvale kalduda kohustusest kanda pädevatele ametiasutustele üle ettenähtud maks vajadusel koos viivitusintressiga.

43 Pealegi võib määruse nr 150/2003, mis näeb ette teatavate relvade ja muu sõjaväevarustuse imporditollimaksude peatamise alates 1. jaanuarist 2003, vastu-

võtmisest järeldada seda, et ühenduse seadusandja lähtus eeldusest, et enne seda kuupäeva kehtis kohustus nimetatud tollimaks üle kanda.

44 Pealegi ei ole Soome Vabariik kunagi eitanud, et vaidlusalune import käsitletaval ajavahemikul toimus. Ta on vaidlustanud üksnes ühenduse õiguse kõnealustele omavahenditele, väites EÜ artiklile 296 tuginedes, et kohustus tasuda kolmandatest riikidest imporditud sõjavarustuselt tollimaksu tekitab tema olulistele julgeoleku-huvidele tõsist kahju.

45 Kuigi Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on liikmesriikide ülesanne kehtestada asjakohased meetmed riigi sise- ja välisjulgeoleku tagamiseks, ei järeldu sellest siiski, et niisugused meetmed ei kuulud üldreeglina ühenduse õiguse kohaldamisalasse (vt 26. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-273/97: Sirdar, EKL 1999, lk I-7403, punkt 15, ja 11. jaanuari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-285/98: Kreil, EKL 2000, lk I-69, punkt 15). Nagu Euroopa Kohus on juba varem nentinud, on sõnaselged erandid, mida saab kohaldada riigi julgeolekut mõjutada võivates olukordades, nähtud ette üksnes EÜ artiklites 30, 39, 46, 58, 64, 296 ja 297, mis käsitlevad selgelt määratletud erandjuhtusid. Nendest artiklitest ei saa tuletada seda, et asutamisleping kätkeb endas üldist erandit, millega välistatakse ühenduse õiguse kohaldamisalast kõik riigi julgeolekuga seotud põhjustel võetavad meetmed. Kui nõustuda, et niisugune erand on olemas, olenemata asutamislepingus sätestatud erinõuetest, võib see kahjustada ühenduse õiguse siduvat laadi ja selle ühetaolist kohaldamist (vt 11. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas C-186/01: Dory, EKL 2003, lk I-2479, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Pealegi tuleb EÜ artiklites 296 ja 297 ette nähtud erandeid tõlgendada kitsalt, nii nagu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb tõlgendada erandeid põhivabadusest (vt

eelkõige 31. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-503/03: komisjon *vs.* Hispaania, EKL 2006, lk I-1097, punkt 45; 18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-490/04: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 2007, lk I -6095, punkt 86, ja 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-141/07: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 2008, lk I-6935, punkt 50).

47 EÜ artikli 296 osas tuleb märkida, et kuigi selles artiklis on mainitud meetmeid, mida liikmesriik võib pidada vajalikuks, et kaitsta riigi olulisi julgeolekuhuve või teavet, mille avalikuks saamine on tema hinnangul vastuolus riigi huvidega, ei tule seda artiklit tõlgendada siiski nii, et sellega on antud liikmesriikidele diskretsiooniõigus, mis võimaldab neil üksnes nendele huvidele viidates asutamislepingu sätetest kõrvale kalduda.

48 Pealegi on Euroopa Kohus seoses käibemaksuga 16. septembri 1999. aasta otsuses kohtuasjas C-414/97: komisjon *vs.* Hispaania (EKL 1999, lk I-5585) nentinud, et Hispaania Kuningriik rikkus liikmesriigi kohustusi, kuna ta ei tõendanud, et spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks mõeldud relvade, laskemoona ja varustuse impordi- ja ostutehingute vabastamine nimetatud maksust, mis on ette nähtud Hispaania õiguses, oleks õigustatud EÜ artikli 296 lõike 1 punkti b alusel tulenevalt vajadusest kaitsta kõnesoleva liikmesriigi olulisi julgeolekuhuve.

49 Järelikult peab EÜ artiklile 296 tugineda sooviv liikmesriik tõendama, et riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks on vajalik kasutada selles artiklis ette nähtud erandit.

50 Neid kaalutlusi arvestades ei saa pidada vastuvõetavaks, et liikmesriik, soovides vabaneda ühenduse eelarve solidaarse rahastamisega seotud kohustustest – kahjustades seega teisi liikmesriike, kes omalt poolt selliselt impordilt tollimaksu sisse nõuavad ning kes selle maksu üle kannavad –, tugineb selle põhjendamiseks

sõjavarustusega seotud kulutuste suurenemisele selle tagajärjel, et imporditollimaksu kohaldatakse kolmandatest riikidest pärinevale varustusele.

51 Mis puudutab argumenti, mille kohaselt ei ole ühenduse tolliprotseduurid sellised, et nende puhul saaks olla tagatud Soome Vabariigi julgeolek, arvestades eksportivate riikidega sõlmitud kokkulepetes sisalduvaid konfidentsiaalsusnõudeid, siis tuleb rõhutada, nagu märgib õigustatult komisjon, et ühenduse tollieeskirjade kohaldamine on nii ühenduse kui liikmesriikide ametiisikute ülesanne ning ühtlasi kehtib nende suhtes tundlike andmete töötlemise korral kohustus hoida need konfidentsiaalsena, et kaitsta liikmesriikide olulisi julgeolekuhuve.

52 Deklaratsioonide puhul, mida liikmesriigid peavad regulaarselt koostama ja komisjonile edastama, ei ole pealegi eeldatav, et nende täpsusaste on selline, et see kahjustab vastavate liikmesriikide huve nii julgeoleku kui ka konfidentsiaalsuse valdkonnas.

53 Neil asjaoludel ning vastavalt EÜ artiklile 10, mis käsitleb liikmesriikide kohustust aidata kaasa komisjoni – kes peab tagama asutamislepingu sätetest kinnipidamise – ülesannete täitmisele, peavad liikmesriigid tegema mainitud institutsioonile kättesaadavaks dokumendid, mis on vajalikud, et kontrollida ühenduse omavahendite ülekandmise vastavust nõuetele. Siiski, nagu on kohtujurist oma ettepaneku punktis 168 märkinud, ei välista see kohustus seda, et liikmesriikidel oleks konkreetsetel üksikjuhtudel ja erandkorras võimalik EÜ artikli 296 alusel piiritleda edastatav info nii, et edastamisele kuluvad vaid teatavad osad konkreetsest dokumendist, või keelduda selle edastamisest üldse.

54 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes ei ole Soome Vabariik tõendanud, et EÜ artikli 296 kohaldamiseks vajalikud tingimused oleksid täidetud.

Kõik esitatud põhjendused selle kohta, et EÜ artikkel 296 ei kuulu sõjavarustuse impordi korral kohaldamisele, kehtivad seda enam sellise varustuse impordi suhtes, mis on mõeldud nii tsiviil- kui ka sõjaliseks otstarbeks, ning seda sõltumata sellest, kas seda varustust imporditi ainult sõjaliseks otstarbeks või mitte.

55 Mis puudutab Soome Vabariigi taotlust, et käesoleva kohtuotsuse mõju piirataks viivitusintressi maksmise kohustuse osas vaid selle otsuse väljakuulutamisele järgneva ajavahemikuga, siis tuleb märkida, et seda taotlust on põhjendatud menetluse märkimisväärse pikkusega ja asjaoluga, et komisjon keeldus viivitusintressi tingimusliku tasumise üle läbirääkimistesse asumast.

56 Selles küsimuses tuleb meenutada, et Euroopa Kohus võib vaid erandjuhtudel, kohaldades ühenduse õiguskorra lahutamatuks osaks olevat õiguskindluse üldpõhimõtet, otsustada piirata kõigi huvitatud isikute õigust tugineda kohtu tõlgendatud sättele, et vaidlustada heas usus tekkinud õigussuhteid (vt eelkõige 23. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-104/98: Buchner jt, EKL 2000, lk I-3625, punkt 39).

57 Euroopa Kohus on seda lahendust kasutanud vaid väga täpselt määratletud asjaoludel, kui ühelt poolt oli olemas raskete majanduslike tagasilöökide tekkimise oht, mis tulenes eelkõige arvatavalt seaduslikult kehtivate õigusnormide baasil heas usus loodud õigussuhete suurest arvust, ja kui teiselt poolt ilmnes, et üksikisikuid ja siseriiklikke ametiasutusi oli ühenduse õigusnormidele mittevastava käitumiseni viinud objektiivne

ja märkimisväärne ebakindlus ühenduse õigusnormide reguleerimisala suhtes, mis võis olla tingitud ka teiste liikmesriikide või komisjoni sarnasest käitumisest (12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-359/97: komisjon *vs.* Ühendkuningriik, EKL 2000, lk I-6355, punkt 91).

58 Isegi kui eeldada, et EÜ artikli 226 alusel tehtud kohtuotsustel oleks samasugune mõju nagu EÜ artikli 234 alusel tehtud kohtuotsustel ja kui seetõttu võiks õiguskindluse kaalutlustel kohtuotsuse ajalise kehtivuse piiramine olla vajalik (vt 7. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-178/05: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 2007, lk I-4185, punkt 67; 12. veebruari 2009. aasta otsus kohtuasjas C-475/07: komisjon *vs.* Poola, punkt 61, ja 29. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-559/07: komisjon *vs.* Kreeka, punkt 78), siis piisab, kui märkida, et Soome Vabariik ei ole tõendanud kirjalikes märkustes ega kohtuistungil, et esineb raskete majanduslike tagasilöökide oht.

59 Seega tuleb Soome Vabariigi taotlus käesoleva kohtuotsuse ajalise kehtivuse piiramiseks tagasi lükata.

60 Eeltoodust tuleneb, et kuna Soome Vabariik vabastas 1998–2002 aastal toimunud sõjavarustuse impordi tollimaksust, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad EÜ artiklist 26, tolliseadustiku artiklist 20 ja seega ühisest tollitariifistikust, ning kuna nimetatud liikmesriik keeldus arvutamast, kindlaks määramast ja komisjonile kättesaadavaks tegemast kõnealuse impordiga seotud omavahendite summat ning keeldus maksmast viivitusintressi nende omavahendite komisjonile kättesaadavaks tegemata jätmise eest, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad määruse nr 1552/89 artiklitest 2 ja 9–11, ning kohustusi, mis tulenevad määruse nr 1150/2000 artiklitest 2 ja 9–11.

Kohtukulud

61 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud kandma kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude

hüvitamist nõudnud ja Soome Vabariik on kohtuvaidluse sisuliselt kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

62 Sama artikli lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad Taani Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Kreeka Vabariik, Itaalia Vabariik, Portugali Vabariik ja Rootsi Kuningriik kui menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Kuna Soome Vabariik vabastas 1998–2002 aastal toimunud sõjavarustuse impordi tollimaksust, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad EÜ artiklist 26, nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, artiklist 20 ja seega ühisest tollitariifistikust, ning kuna nimetatud liikmesriik keeldus arvutamast, kindlaks määramast ja Euroopa Komisjonile kättesaadavaks tegemast kõnealuse impordiga seotud omavahendite summat ning keeldus maksmast viivitusintressi nende omavahendite Euroopa Komisjonile kättesaadavaks tegemata jätmise eest, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 29. mai 1989. aasta määruse (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse otsus 88/376/EMÜ, Euratom ühenduste omavahendite süsteemi kohta, muudetud nõukogu 8. juuli 1996. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 1355/96, artiklitest 2 ja 9–11, ning kohustusi, mis tulenevad nõukogu 22. mai 2000. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1150/2000, millega rakendatakse ühenduste omavahendite süsteemi käsitlev otsus 94/728/EÜ, Euratom, artiklitest 2 ja 9–11.

2. Mõista kohtukulud välja Soome Vabariigilt.

3. Jätta Taani Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Kreeka Vabariigi, Itaalia Vabariigi, Portugali Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi kohtukulud nende endi kanda.

Allkirjad